

Okul Öncesi Öğretmenlerinin Kurumlarında Yaşadıkları Sorunlar

Buket HAYBER^{1A}

¹Milli Eğitim Bakanlığı, Adıyaman/Türkiye

Address Correspondence to Buket HAYBER: e-mail:bukethayber02@gmail.com

A: Orcid ID : 0000-0002-3917-0758

Özet

Bu Çalışma okul öncesi öğretmenlerinin düşünceleri doğrultusunda, kendi kurumlarında yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmamış soru formu aracılığıyla elde edilen bilgiler, tasnif edilmiştir. Araştırma örneklemini Türkiye’de hizmet veren 22 farklı ilden 62 okul öncesi öğretmenini oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan yapılandırılmamış soru formu 8 başlık altında toplam 26 sorudan oluşmaktadır. Verilerin değerlendirilmesinde ve hesaplanmış değerlerin bulunmasında SPSS 16.0 istatistik paket programı kullanılmıştır. Veriler yüzde ve ortalama değerler verilerek özetlenmiştir. Çalışma sonucunda, sınıf büyüklüğünün öğrenci sayısı ile hareketli etkinlikler için yeterli olmadığı, eğitim merkezlerindeki ve bahçedeki materyallerin ve oyun araç-gereçlerinin yeterli olmadığı, okul öncesi eğitim sınıflarının ilkokuldan bağımsız olması gerektiği, sınıf için pano, masa ve sandalye gibi donatım malzemelerinin yeteri kadar temin edilmesi gerektiği, lavabo ve wc’lerin çocukların boylarına uygun olması gerektiği belirtilmiştir. Sınıflarda mutlaka yardımcı personelin olması gerektiği, aidatların toplanmasında sıkıntı yaşandığı, ailelerin öğretmenlerden beklentilerin fazla olduğu, ebeveynlerin okul öncesi eğitimi gerektiği kadar desteklemediği de, çalışmanın elde edilen sonuçlar arasındadır.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Eğitim, Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri, Okul Öncesi Öğretmenlerin Sorunları

Problems Experienced By Preschool Teachers In Their Institution

Abstract

This study was carried out in line with the thoughts of preschool teachers in order to identify the problems they experienced in their own institutions. The information obtained through the unstructured questionnaire prepared by the researcher has been classified. The research sample consists of 62 preschool teachers from 22 different provinces serving in Turkey. The unstructured questionnaire used in the research consists of a total of 26 questions under 8 headings. SPSS 16.0 statistical package program was used to evaluate the data and find the calculated values. The data are summarized by giving percentage and average values. As a result of the study, it was stated that the class size is not sufficient for the number of students and moving activities, materials and play equipment in education centers and gardens are not enough, preschool education classes should be independent of primary school, equipment such as boards, tables and chairs for the classroom should be adequately supplied, sinks and wcs should be suitable for children's height. Among the results of the study are that there must be auxiliary staff in the classrooms, that there is difficulty in collecting dues, that parents have high expectations of teachers, and that parents do not support preschool education as much as they should.

Key Words: Preschool Education, Pre-School Teacher, Problems Of Preschool Teachers

GİRİŞ

Ülkemizde erken çocukluk eğitimine önem verilmesinden sonra, okul öncesi eğitimde yaygınlaşmayı arttırmak için 60-72 ay arası çocukların okul öncesi eğitim alması, bu eğitimin zorunlu olması kararı verilmiştir. Bu uygulamayı MEB bazı pilot illerde uygulamaya koymuştur (MEB, 2006).

Okul öncesi eğitimi, çocukların bilişsel, zihinsel, psiko-motor gelişimi, yaratıcılık ve hayal gücü potansiyelini en üst düzeye çıkarmak açısından önemli rollere sahiptir. Bu sebeple okul öncesi eğitim kurumları öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları, gelişim ve yaş düzeyleri gibi etkenleri göz önünde bulundurarak öğrencilere kaliteli eğitim ortamları sağlamalıdır. (Yapılan araştırmalar) okul öncesi eğitim kurumlarının fiziksel koşulları, öğrenme ortamları eğitim materyalleri öğrencilere verilen eğitim kalitesi üzerinde büyük etkisinin olduğunu göstermektedir.

Belirtilen hususlar incelendiğinde okul öncesi dönemde çocuğun bilişsel gelişimi, sosyal-duygusal gelişimi, psiko-motor gelişimi, dil gelişimi ve yaratıcılığının etkili bir şekilde desteklenmesi için okul öncesi öğretmen sorunlarının belirlenmesi, okul öncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin niteliğinin geliştirilmesi ve çalışma koşullarının iyileştirilmesi için büyük önem arz etmektedir.

Bu nedenle öğretmenlerin düşünceleri dikkate alınarak okul öncesi öğretmenlerin kurumlarında yaşadıkları sıkıntıları tespit etmek amacıyla yapılan anket çalışmasından elde edilecek sonuçların okul öncesi öğretmenlerinin yaşadıkları sorunların teşhisi ve bu sorunlara getirilecek çözüm önerileri ile literatüre katkı anlamında faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu kapsamda eğitim-öğretim sürecinin önemli bir basamağını oluşturan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin düşüncelerine, fikirlerine başvurularak, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin mevcut sorunlarının tespit edilmesi ve ülkemizde okul öncesi eğitim öğretmenlerinin çalışma ortamlarının niteliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

Okul Öncesi Eğitim ve Önemi

Ülkemizde okul öncesinin tanımı Milli Eğitim Temel Kanunu ile tanımlanmıştır. Buna göre; okul öncesi eğitim: “ Mecburi okul çağına gelmemiş çocukların bedensel, zihinsel ve duygusal gelişmesini

sağlamak, büyüme ve eğitim süreci olarak tanımlanır.

Psiko-motor, yaşamın ilk yıllarından oluşan önemli bir zaman dilimi, bilişsel, dil, psiko-sosyal ve beyin gelişimi büyük ölçüde tamamlanmış, kritik nöronal bağlantılar kurulur, çocuğun kişilik özellikleri oluşur ve gelecek şekillenir (Hensch, 2005; Malenka&Nicoll, 1999; Martin, Grimwood&Morris, 2000; Oktay, 1985). Çocuğun ilgi alanları, becerileri ve kişisel olarak özellikler 0-6 yaş arasında somutlaşır, bu dönem artmış ve hızlı büyüme en sonunda azami özen ve dikkat gerektirir. Okul öncesi eğitim, bir bireyin gelişiminin büyük bir bölümünün tamamlandığı dönemdir.

Çocuğun bilişsel, sosyal-duygusal, psiko-motor ve dil gelişiminin gereksinimlerinin karşılanması, öz-bakım becerilerinin kazandırılması, hayata iyi bir şekilde hazırlanabilmesi için nitelikli bir okul öncesi eğitimi verilmesi büyük önem taşımaktadır (Canbeldek, 2015). Çocuklara verilen okul öncesi eğitim, çocuğun geleceği üzerinde büyük iz bırakmaktadır.

Çocuğun gelişiminin büyük bir kısmını tamamladığı dönem erken çocukluk dönemidir. Çocuk kendini, çevresini yaparak, yaşayarak, tecrübe ederek, keşfederek öğrenir. Çocuğun yaparak, yaşayarak, keşfederek, tecrübe ederek, öğrenebilmesi için de kaliteli bir eğitim ortamının olması gerekmektedir. Bu anlamda en başta aileye, okulla tanıştığı ilk yıllarda ise okula büyük görev düşmektedir. Okul-aile ve çocuk iş birliği ile çocuğun gelişimini etkileyen çevresel faktörler olumlu etki yaratır.

Okul öncesi dönem, çocuğun temel alışkanlıkları kazandığı, sosyalleştiği, topluma uyum sağladığı, ileri ki yaşama hazırlık yaptığı dönemdir. Erken yaşta kaliteli ve donanımlı çevre deneyimi yaşamamanın ve öğrenme deneyimi edinmenin, çocuğun gelişim alanlarına eğitsel katkı sağlaması, okul öncesi eğitimin ne kadar önemli olduğuna ve böylelikle okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasına etken olmuştur (Feyman, 2006).

Okul öncesi eğitim döneminde çocuklar kendilerini yeterince ifade edemeyebilir, ilgilerinin, becerilerinin, yeteneklerinin, ihtiyaçlarının farkında olmayabilirler. Bu dönemde okul ve öğretmen çocukların becerilerinin, yeteneklerinin, ilgilerinin, ihtiyaçlarının farkına varmalarını sağlarlar. Erken çocukluk eğitimi almayan çocuklarla, erken çocukluk eğitimi alan çocuk arasında gözle görülür fark görülmektedir. Erken çocukluk eğitiminde

faydalanmayan çocuklarla,erken çocukluk eğitiminden faydalanan çocuk arasında gözle görülür fark görülmektedir (Sürmen, 2011).Bu nedenle, okul öncesi eğitimi, çocuğun gelişimi, geleceğe donanımlı bir şekilde hazırlanması, sosyalleşmesi açısından büyük önem taşımaktadır.

Toplumumuz okul öncesi eğitimin önemini, çocuk üzerindeki etkisini her geçen gün daha iyi anlamaktadır. Okul öncesi eğitimin önemi arttıkça, okul öncesi eğitimde kalite de önem kazanmaktadır. Okul öncesi eğitimdeki kaliteyi anlamak için öğretmenin mesleğindeki yeterliliğine, sınıf içi ve sınıf dışı fiziki ortama, malzeme ve materyal yeterliliğine, programa bakmak gerekmektedir (Güçhan Özgül, 2011).

Okul Öncesi Eğitim Programı

Okul öncesi eğitim kurumlarında program hazırlarken programın gayelerini, hedeflerini, felsefesini yansıtarak hazırlamak önemli ve özen isteyen bir konu olduğu zamanla daha iyi anlaşılmaktadır. Okul öncesi eğitim, gelişimin çok çabuk değiştiği ve en hızlı olduğu devredir. Bu hızla değişen çok önemli dönemi değerlendirip fırsata çevirmek ise kaliteli düzenlenmiş eğitim müfredatı ile olur.

Bu program, “okul öncesi eğitim kurumlarına giden öğrencilerin donanımlı, kaliteli öğrenme tecrübeleri aracılığıyla daha iyi gelişmeleri; psiko-motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında değişimlerini ve gelişmelerini zirveye çıkarmalarını, öz bakım becerilerini olması gereken seviyeye getirmelerini ve ilkokula hazırlanmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmiştir (MEB, 2013, s. 14)”. Program, çocukların bilişsel, sosyal-duygusal, psiko-motor ve öz bakım becerileri gibi değişim ve gelişimlerini destekleyerek, gelişim ve değişimlerinde oluşabilecek eksiklikleri önlemeyi amaçladığından, bu yönleriyle çok amaçlı bir program olma özelliği taşımaktadır.

Çocuk eğitiminin önemli bir basamağı olan okul öncesi eğitimde temellerin iyi atılması gerekmektedir. Bunun için okul öncesi eğitim öğrencilerinin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eğitim programı hazırlamak, hazırlanan programı iyi analiz edip kavramak ve faydalı bir şekilde hayata geçirmek, çocuğun hayata olumlu bir adım atmasını sağlar (Düzgün,2014).

Okul Öncesi Eğitim Programının Temel Özellikleri

Okul öncesi eğitim programının temel özelliklerini aşağıda başlıklar halinde ele alınmıştır.

Çocuk Merkezlidir

Öğretmenler, eğitim-öğretim sürecinde çocukların kendi kendilerine plan yapmalarına, yapılan planın yaparak, yaşayarak öğrenmelerine, düzenlemelerine uygulamalarına, sorgulamalarına, araştırmalarına, tartışmalarına ve üretmelerine mümkün olduğu kadar çok imkan sağlamaları gerekmektedir (MEB, 2013, s. 14). Çocuğun etkinliklere etkin katılımı, akran ve öğretmenleriyle karşılıklı etkileşime geçebilmesi, iletim kurabilmesi gerekmektedir.

Esnektir

Programda planın düzenli bir şekilde yapılması önemlidir. Fakat okul öncesi programı, öğretmenin yaptığı günlük akışın tamamını veya bir kısmını değiştirmesine müsaade edecek kadar esnektir. Çocuğun, fiziki ortamın koşullarına göre plan tamamen esnektir (MEB, 2013, s. 15).Öğretmen program içinde bulunan kazanımları, göstergeleri ve kavramları farklılaştırarak düzenleyebilir. Etkinliklerini isteğine göre bütünleşik veya ayrı bir şekilde ayarlayabilir, farklı materyallerle öğrenme sürecini zenginleştirip, renklendirebilir.

Sarmaldır

Okul öncesi dönemde çocukların, belli bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazanabilmeleri için bunların program boyunca tekrar tekrar ele alınması, farklı etkinlik ve çalışmalarla genişletilmesi gerekmektedir(MEB, 2013, s. 15). Tekrar edilerek kalıcı öğrenme sağlanmaktadır.

Eklektiktir

Farklı ülkelerin okul öncesi eğitim programları incelendiğinde, farklı modelleri ve yaklaşımları temel olarak oluşturulduğu görülmüştür. Programın farklı boyutlarında Montessorri, ReggioEmillia, Bank Street, High Scope gibi pek çok kuram ve modelden yansımalar yer almaktadır. Bu programda 21. Çağın ihtiyaç duyduğu bireyi yetiştirmek, milli özellik ve gereksinimleri karşılamak gayesiyle orjinal öğrenme teori ve örneklerindeki çocuk odaklı çalışmalardan yararlanılarak bir bireşime ulaşılmıştır (MEB, 2013, s. 15).

Dengeldir

Program çocukların çok yönlü gelişmesini hedeflediği için her gelişim alanından kazanım ve

gösterge seçilmesi ve bunların dengeli bir şekilde ele alınması gerekmektedir (MEB, 2013, s. 15). Uygulanacak etkinliklerde, pasif ve hareketli etkinlikler, etkinlik çeşitleri (sanat, müzik, oyun, okuma yazmaya hazırlık, Türkçe dil etkinliği), çalışmanın bireysel veya grup çalışması olması ve çalışmaya ayrılan zamanın dengeli olması önemlidir.

Oyun Temellidir

Çocuk için en iyi öğrenme şekillerinden biri de oyundur. Oyun aracılığıyla öğrenmek bu programın ve okul öncesi eğitimin olmazsa olmazı, okul öncesi eğitimi bütüncü bir parçası olarak görülmektedir. Programda kazanım ve göstergeler uygulanırken oyunun bir metod veya faaliyet olarak kullanılması özellikle tavsiye edilmektedir. Çocuk oyun oynarken en iyi şekilde öğrenir, kendini en iyi şekilde ifade eder, kendini ve çevresini en iyi şekilde oyunla tanır (MEB, 2013, s. 15). Çünkü oyun çocuğun dilidir, çocuğun işidir.

Keşfederek Öğrenme Önceliklidir

Program çocuğa kendi başına öğrenmesini ve öğrenme ortamını kendisinin oluşturmaya destek sağlar. Program çocuğun etrafındaki olayları fark etmesini, merak duygusunu geliştirmeyi, merak ettiği konularla ilgili sorular sormasını, olayları ve durumları sorgulamasını, araştırma yapmasını, keşfetmesini, oynayarak öğrenmesini teşvik eder (MEB, 2013, s.16). Bu şekilde gerçekleştirilen öğrenme de anlamlı ve kalıcı öğrenme olmaktadır.

Günlük Yaşam Deneyimlerinin ve Yakın Çevre Olanaklarının Eğitim Amaçlı Kullanılmasını Teşvik Eder

Programda günlük yaşam deneyimlerinden yararlanılması eğitim sürecini hem zenginleştirir hem de kolaylaştırır (MEB, 2013, s. 16). Çocuğun davranışlarına, şekil vermek aile başlar yakın çevresi ve okulla devam eder. Eğitimin etkili olabilmesi için aile, yakın çevre ve okulun iş birliği içinde olması gerekmektedir. Yakın çevrede bulunan materyallerin çeşitliliği eğitim açısından büyük fayda sağlamaktadır. Öğretmenin çocuğun yakın çevresini, yaşam deneyimlerini iyi analiz etmesi ve takip etmesi büyük önem taşımaktadır.

Temalar/Konular Amaç Değil Araçtır

Okul öncesi eğitimde, program içinde yer alan kazanım ve göstergelerin verilmesinde konu önemli olmayıp, asıl amaç kazanım ve göstergelerin konu yardımıyla çocuğa kazandırılmasıdır (MEB, 2013, s.16). Kazanım, gösterge ve kavramlar farklı yönleriyle tekrar ele alınabilmektedir.

Öğrenme Merkezleri Önemlidir

Öğrenme merkezleri çocukların ferdi ihtiyaçlarını gidermek amacıyla farklı ayırma materyalleri ile bölünmüş, 3-4 kişilik gruplar halinde etkileşimde bulunacakları ve ilgilerini yoğunlaştırarak oynayabilecekleri, oynayarak öğrenecekleri, öğrenme merkezleridir (MEB, 2013, s. 16).

Çocuklar özgürce hareket edip, özgürce oynadıkları ortamda daha iyi gelişmekte ve yeteneklerini, becerilerini en iyi şekilde ortaya koymaktadır. Çocuklar bu merkezlerde oynarken hem sosyalleşip hem de öğrenmelerini en iyi şekilde gerçekleştirirler.

Kültürel ve Evrensel Değerleri Dikkate Alır

Çocukların yaşadıkları topluluğun değerlerini, geleneklerini tanımaları, kültürel ve üniversal değerleri benimsemeleri, çocukların sorumluluk düşüncesine sahip fertler olarak yetişmeleri açısından önemlidir (MEB, 2013, s. 17). Program çocukların farklılıklara, farklı kültürlere saygı duymasını, farklı özelliklere sahip bireylerle saygı ve sevgi çerçevesinde yaşamaya teşvik etmektedir. Programda değerler eğitimi, bir bütün olarak ele alınarak kazanım ve göstergelerde bir bütün olarak vurgulanmıştır.

Aile Eğitimi ve Katılımı Önemlidir

Aile eğitimi ve katılımı, okul ve ev arasındaki devamlılığa destek olarak kazanılan bilgi, beceri ve tutumların kalıcı olmasını sağlamaktadır (MEB, 2013, s. 17). Bu nedenle "Milli Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile Destek Eğitim Rehberi (OBADER)" hazırlanmıştır. Çocuğun eğitiminde, okul aile iş birliği ve bu iş birliğinin düzenli bir şekilde işlemesi önemli bir yer tutmaktadır.

Değerlendirme Süreci Çok Yönlüdür

Okul öncesi eğitimde sonuçtan ziyade sürece önem verilmektedir. Bu durumda programın tek yönlü değil çok yönlü değerlendirilmesi kendini göstermektedir. Değerlendirme çocuk açısından, program açısından ve öğretmen açısından iç içe yapılmaktadır. Yapılan değerlendirmeler sonraki uygulamalarda da yol gösterici olmaktadır (MEB, 2013, s. 17).

Okul Öncesi Eğitim Kurumu

Zorunlu eğitim çağına gelmemiş 36-66 aylık çocukların eğitimini anaokullarında, 48-66 aylık çocukların eğitimini ana sınıfında, aldıkları kurumları kapsamaktadır. 36-66 aylık çocukların eğitimini kapsayan, sevgi, saygı, paylaşma, yardımlaşma, sorumluluk alma vb. gibi değerleri benimseten, bireyi sosyalleştirip geleceğe hazırlayan, bireyin eğitim sürecine aktif ve başarılı bir uyum sağlamasına olanak veren güvenli bir ortamdır.

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği⁴. Maddeye göre; okul öncesi eğitim kurumu, anaokulu, ana sınıfı ve uygulama sınıfının tanımları aşağıda verilmiştir.

* Okul öncesi eğitim kurumu: Okul öncesi eğitim çağı çocuklarına eğitim veren anaokulu, ana sınıfı ile uygulama sınıfını

* Anaokulu: 36-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla açılan okulu,

* Ana sınıfı: 48-66 aylık çocukların eğitimi amacıyla örgün ve yaygın eğitim kurumları bünyesinde açılan sınıfı,

* Uygulama sınıfı: Mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarında çocuk gelişimi ve eğitimi alanında 36-66 aylık çocukların eğitiminin yapıldığı uygulama birimini

Okul öncesi eğitim kurumlarında eğitim, günde elli dakikadan oluşan, altı etkinlik saati, yani 5 saat süre ile ikili eğitim yapılır. Ancak, ana sınıflarında kayıt bölgesindeki tüm çocukların kayıtlarının yapıldığı halde, ikili eğitim için yeterli sayıda öğrenci bulunamadığı takdirde okulun öğretim şekline uygun olarak normal eğitim de yapılabilir (MEB, 2014)

Okul Öncesi Eğitim Öğretmeni

İlkokul çağına gelmemiş çocuklara bedensel, bilişsel, sosyal-duygusal ve dil gelişimi yönünden sağlıklı bir şekilde gelişmeleri için, gerekli eğitimi veren kişidir. Okulların en önemli yapı taşı oluşturan öğretmenlerdir. Okul öncesi öğretmeni kendi alan bilgilerini sınıf içinde etkinliklere dönüştüren, kazanım ve göstergeleri öğrencilerine aktaran sınıf yöneticisidir. Okulların başarıları, öğretmenin başarısı ile doğru orantılıdır (Can, 2013: 156).

Okul öncesi eğitim öğretmenin, okul öncesi eğitimle ilgili hangi bilgi, beceri, tutum ve davranışların, hangi yaş öğrenci gruplarına, hangi kazanım ve göstergeleri kazandıracığı, MEB

tarafından hazırlanıp, uygulanan müfredat programları ve ilgili yönetmelikte belirtilmiştir. Okul öncesi öğretmeni bu müfredat çerçevesinde çocukların zihinsel, bilişsel, duygusal, sosyal ve dil gelişimi gibi birçok yönden değişmelerini ve gelişmelerini sağlayacak konuları çocuğun kolay anlayacağı şekilde oyunlaştırarak, şarkı söyleyerek, tekerleme öğreterek, hikaye anlatarak, drama ederek ve model olarak çocuklara aktarmaktadır.

Ülkemizde okul öncesi eğitimin öneminin anlaşılması, okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasıyla beraberinde ise bazı sorunların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Literatürde okul öncesi eğitim öğretmenlerin yaşadıkları sorunlarla ilgili çalışmalara bakıldığında, yeni eğitim sisteminin (4+4+4) uygulanması sırasında yaşanan sıkıntıları (Cerit, Akgün, Yıldız & Soysal, 2014), ebeveyn davranışlarının eğitime etkileri (Cömert & Güleç, 2004; Günalp, 2007), okul öncesinde idare ile ilgili sıkıntıları (Ada vd. 2014), okul uygulamalarında karşılaşılan sorunları (Seçer, Çeliköz & Kaygılı, 2010; Özay Köse, 2014; Tasdere, 2014), okulların ve sınıfların fiziki yetersizliklerinin eğitime olumsuz etkileri (Kubanç, 2014; Öğülmüş & Özdemir, 2013), öğrenci sayıları, velilerin ve toplumun okul öncesi eğitime, okul öncesi öğretmenine bakış açılarının yansımaları, gibi noktalara vurgu yapmaya özen göstermiştir (Yalçın Ağgül ve Yalçın 2018).

Okul öncesi öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlara ilişkin, (Zayımoğlu, Öztürk, Kayave Durmaz'ın 2015), çeşitli araştırmalar yapmış, araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi eğitim öğretmenleri idare ile ve öğrencilerin ebeveynleri ile çeşitli sorunlar yaşamışlardır. Zembat'ın (2012, 208), araştırma sonuçlarına göre ise, erken çocukluk eğitiminde görevli öğretmenler, anasınıfı için toplanan ücretlerin kullanımı, sınıf içi kullanılan donatım malzemeleri, oyuncak ve eğitici oyuncak eksikliği, okul öncesi eğitime gerekli önemin verilmemesi, öğretmene sınıf içinde yardımcı olacak yardımcı abla ihtiyacına umursamaz davranması ve idarecinin öğretmenlere adaletli davranmaması, gibi sebeplerden dolayı okul öncesi öğretmenleri idarecilerle bazı sıkıntılar yaşamaktadırlar. Zembat'ın (2012, 210-211), araştırma sonuçlarına göre, okul öncesi eğitimde görevli okul öncesi öğretmenlerin, velilerle de sorunlar yaşamaktadır. Bu sorunlar arasında, velilerin okul öncesi eğitime bakış açısı, aile katılım etkinliklerine katılmak istememeleri, öğretmenin sınıf içi etkinliklerine ve otoritesine müdahale, öğretmeni eğitmen olarak değil de çocuklarına iyi bakacak biri olarak görme, şeklinde tespitler yer almaktadır.

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı, anaokulu ve bünyesinde anasınıfları bulunan okullarda görevli okul öncesi öğretmen görüşlerine göre, öğretmenlerin çalıştıkları okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları sorunların belirlenmesidir. Araştırmada da veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış soru formu kullanılmıştır. "Öğretmenlerin, okul öncesi eğitim kurumlarında karşılaştıkları temel sorunlar nelerdir? Sorusuna cevap ararken aşağıda belirtilen kıstaslara göre çalışma yürütülmüştür.

- Sınıfbüyükülüğününuygunluğu
- Fiziksel yetersizlikler (Dış Mekan)
- Materyalvearaçgereçteeminindeokullaveailelerlekarşılaşılan sorunlar
- Okul öncesi eğitim verilen anasınıflarının ilkokulla aynı çatı altında olması
- Öğretmenlerin velilerle yaşadığı problemler
- Yardımcı personel sorunu
- Yönetimsel sorunlar
- Ekonomik sorunlar

İlgili soruformu; çalışmanın kapsadığı alanlar göz önüne alınarak, bilim dallarında uzmanlaşmış üç farklı uzman görüşü neticesinde şekillendirilmiş olup, online şekilde araştırmacılara gönderilmiştir. İlgili çalışma öncesinde katılımcılara araştırmanın konusu, amacı ve bilimsel süreçte kullanımı hakkında detaylı bilgi verilmiştir. katılımcıların izin ve onayları doğrultusunda soru formuna cevap sürecine geçilmiştir.

Araştırmaya; Adana, Adıyaman, Ankara Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bursa, Çorum, Denizli, Edirne, Giresun, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Malatya, Manisa, Muğla, Muş, Şanlıurfa, Ordu illerde görev yapan, 62 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Araştırma kapsamında iç geçerlik unsuruna yönelik, araştırmacının literatür incelemesini detaylı bir şekilde raporlaması ve katılımcılara yönelik iletişim kabiliyetinin yüksek olması, mesleki olarak aynı alanda benzer problemlerin farkındalığına sahip olması önyargılı bir şekilde davranmasının önüne geçmiştir. Yapılan araştırma ile okul öncesi öğretmenlerin, çalıştıkları kurumlarda yaşadıkları belli başlı sıkıntıların belirlenmesi ve tespit edilen sıkıntılara dönük çözüm önerilerini analiz ederek, bu sorunlar üzerinde iyileştirmeye gidilmesi kaliteli ve nitelikli bir eğitim verilebilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda, eğitim-öğretim sürecinde başrol alan okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri alınarak okul öncesi eğitim sırasında yaşanan sorunların ortaya konulması, Türkiye’de okul öncesi eğitimin

kalitesine katkı sağlanması ve okul öncesi eğitimin niteliğinin artırılması açısından büyük önem taşımaktadır.

BULGULAR

Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kurumlarında yaşadıkları sorunları belirlemek ve bu sorunlara çözüm önerileri geliştirmek amacıyla 8 başlık altında 26 soruya verilen cevaplar yüzde vefrekansolaraksunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcıların İllere Göre Katılım Tablosu

	FREKANS	YÜZDE
ADANA	1	% 1,6
ADİYAMAN	10	% 16
ANKARA	9	% 14,4
ANTALYA	3	% 4,8
AYDIN	1	% 1,6
BALIKESİR	1	% 1,6
BARTIN	1	% 1,6
BURSA	1	% 1,6
ÇORUM	1	% 1,6
DENİZLİ	3	% 4,8
EDİRNE	1	% 1,6
GİRESUN	8	% 12,8
HATAY	1	% 1,6
İSTANBUL	9	% 14,4
İZMİR	2	% 3,2
KOCAELİ	2	% 3,2
MALATYA	2	% 3,2
MANİSA	1	% 1,6
MUĞLA	1	% 1,6
MUŞ	1	% 1,6
ŞANLIURFA	2	%3,2
ORDU	1	% 1,6

Tablo 2. Sınıf Büyüklüğünün Uygunluğu

	f	%
Sınıf büyüklüğü çocuk sayısına uygun mu?	23	EVET 36,5
	20	HAYIR 33,3
	19	KISMEN 30,2
Sınıf büyüklüğü hareketli etkinlikleri (oyun,drama vb.) olumsuz etkiliyor mu?	34	EVET 55,6
	13	HAYIR 20,6
	15	KISMEN 23,8
Sınıftaki çocuk sayısı fazla mı?	24	EVET 39,7
	26	HAYIR 41,3
	12	KISMEN 19

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin % 36,5 ‘i sınıf büyüklüğünü yeterli görürken, % 33,3 ‘ü sınıf büyüklüğünü yetersiz görmüş, %30,2’si kısmen yeterli görmüştür. Okul öncesi öğretmenlerin % 55,6’ sı sınıf büyüklüğünün hareketli etkinlikleri olumsuz etkilediğini , % 20,6 ‘sı sıkıntı yaşamadıklarını belirtirken, %23,8 ‘i kısmen olumsuz etkilediğini belirtmiştir. Diğer taraftan sınıftaki çocuk sayısını % 39,7 ‘si fazla bulmuş, % 41,3 ‘ ü çocuk sayısının fazla olmadığını belirtmiş, % 19 ‘u kısmenfazlabulmuştur.

	f	%
Okul bahçesi yeterli büyüklükte mi?	44	EVET 69,8
	14	HAYIR 23,8
	4	KISMEN 6,4
Okul bahçesindeki materyaller ve oyuncaklar yeterli mi?	11	EVET 17,5
	29	HAYIR 63,5
	12	KISMEN 19
Okul bahçesi anasını için güvenli mi?	30	EVET 47,6
	18	HAYIR 30,2
	14	KISMEN 22,2

Araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerin çalıştıkları kurumda okul bahçesini % 69,8 ' i yeterli görürken, %23,8 yeterli bulmamış, %6,4 'ü kısmen yeterli bulmuştur. Öğretmenlerin % 17,5 ' i okul bahçesindeki materyalleri ve oyuncakları yeterli bulurken, % 63,5 'i yeterli bulmamış, %19 'u kısmen yeterli bulmuştur.Okul bahçesini öğretmenlerin % 47,6 güvensiz olduğunu belirtirken, % 30,2 'si güvenli, % 22,2 'si kısmen güvenli bulmuştur.

	f	%
Köşelerde çocuklar için yeterli derecede araç-gereç ve oyuncak bulunuyor mu?	15	EVET 23,8
	29	HAYIR 47,6
	18	KISMEN 28,6
Masa,sandalye,dolap,pano vb. demirbaş araç-gereçler yeterli mi?	32	EVET 50,8
	12	HAYIR 20,6
	18	KISMEN 28,6
Aileler istenilen materyalleri temin ediyor mu?	27	EVET 42,9
	9	HAYIR 14,3
	24	KISMEN 42,9
Ailelerin ekonomik durumu,materyalleri karşılaması için yeterli mi?	23	EVET 36,5
	10	HAYIR 15,9
	29	KISMEN 36,5
Aileler gerekli malzemeleri temini konusunda duyarlı mı?	25	EVET 39,7
	8	HAYIR 12,7
	29	KISMEN 47,6

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 23,8'i köşelerde çocuklar için yeterli derecede araç-gereç ve oyuncakların bulunduğunu belirtirken,% 47,6'sı yeterli olmadığını, % 28,6'sı kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin%50,8'i masa,sandalye,dolap,pano vb. demirbaş araç-gereçler yeterli olduğunu belirtirken, %20,6'sı yeterli olmadığını, % 28,6'sı kısmen yeterli olduğunu belirtmektedir.Diğer yandan öğretmenlerin % 42,9'u ailelerin istenilen materyalleri temin ettiğini,% 14,3'ü temin etmediğini, %42,9'unun kısmen temin ettiğini belirtmiştir. Öğretmenlerin, % 36,5'i ailelerin ekonomik durumunun, materyalleri karşılaması için yeterli olduğunu,% 15,9'u yeterli olmadığını, % 36,5'i kısmen yeterli olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin % 39,7'si ailelerin gerekli malzemeleri temini konusunda duyarlı olduğunu,% 12,7'si duyarlı olmadığını,% 47,6'sı kısmen duyarlı olduğunu belirtmiştir.

	f	%
Anasınıfı ilkokulla aynı çatı altında olmalı mı?	14	EVET 22,2
	38	HAYIR 61,9
	10	KISMEN 15,9
Anasınıfı ilkokulla aynı çatı altında olunca tuvalet ve lavabo boyutları çocuklar için uygun mu?	19	EVET 30,2
	35	HAYIR 58,7
	7	KISMEN 11,1
İlkokul ve anasınıfı çocuklarının giriş-çıkış saatleri farklı olmalı mı?	53	EVET 85,7
	4	HAYIR 6,4
	5	KISMEN 7,9

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 22,2'si anasınıflarını ilkokulla aynı çatı altında olmalı derken,% 61,9'u anasınıflarını ilkokulla aynı çatı altında olmamalı %15,9'u kısmen olmalı demektedir. Ayrıca anasınıflarını ilkokulla aynı çatı altında olunca tuvalet ve lavabo boyutları çocuklar için uygun mu? Sorusuna öğretmenlerin % 30,2'si uygun,% 58,7'si uygun olmadığını,% 11,1'i kısmen uygun olduğunu belirtmiştir.

Tablo 6. Öğretmenlerin Velilerle Yaşadığı Problemler

	f	%
Aileler okul öncesi eğitimi destekliyor ve gerekli olduğuna inanıyor mu?	32	EVET 50,8
	6	HAYIR 9,5
	24	KISMEN 39,7
Okulun bulunduğu çevre okul öncesi eğitime ilgili mi?	29	EVET 46
	8	HAYIR 12,7
	25	KISMEN 41,3
Aileler aile katılımına katılıyor mu?	33	EVET 52,4
	4	HAYIR 6,3
	25	KISMEN 41,3
Ailelerin, öğretmenlerden beklenti ve talepleri fazla mı?	36	EVET 58,7
	7	HAYIR 11,1
	19	KISMEN 30,2

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 50,8'i ailelerin okul öncesi eğitimi destekliyor ve gerekli olduğuna inanırken,% 9,5'i ailelerin okul öncesi eğitimi destekliyor ve gerekli olduğuna inanmıyor,% 39,7'sinin kısmen inandığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %46'sı okulun bulunduğu çevrenin okul öncesi eğitime ilgili olduğunu, %12,7'si ilgili olmadığını,% 41,3'ünün kısmen ilgili olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin %52,4'ü ailelerin aile katılımına katıldığını,%6,3'ü ailelerin aile katılımına katılmadığını,% 41,3'ü kısmen katıldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin,% 58,7'si ailelerin, öğretmenlerden beklenti ve taleplerinin fazla olduğunu,% 11,1'i ailelerin, öğretmenlerden beklenti ve taleplerinin fazla olmadığını,% 30,2'si kısmen fazla olduğunu belirtmiştir.

Tablo 7. Yardımcı Personel Sorunu

	f	%
Yardımcı personeliniz bulunuyor mu?	37	EVET 60,3
	23	HAYIR 36,5
	2	KISMEN 3,2
Yardımcı personel sayısı yeterli mi?	9	EVET 14,3
	40	HAYIR 65,1
	13	KISMEN 20,6
Yardımcı personel olmalı mı?	61	EVET 98,4
	0	HAYIR 0
	1	KISMEN 1,6

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 60,3'ü yardımcı personeliniz bulunduğunu, % 36,5'i yardımcı personeliniz bulunmadığını, %3,2'si kısmen bulunduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin % 14,3'ü yardımcı personel sayısı yeterli bulurken,% 65,1'i 3'ü yardımcı personel sayısı yetersiz olduğunu,% 20,6'sı kısmen yeterli bulmaktadır. Öğretmenlerin % 98,4'ü yardımcı personel olmalı derken,% 1,6'sı kısmen yardımcı personel olmalı görüşünü belirtmiştir.

Tablo 8. Yönetimsel Sorunlar

	f	%
Öğretmen üzerinde idare baskısı bulunuyor mu?	13	EVET 22,2
	30	HAYIR 49,2
	18	KISMEN 28,6
Yöneticiniz anasınıfına yeterli desteği sağlıyor mu?	34	EVET 52,4
	9	HAYIR 14,3
	19	KISMEN 33,3
İdare veli memnun etme odaklı mı?	20	EVET 38,1
	16	HAYIR 25,4
	23	KISMEN 36,5

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 22,2'si yöneticinin öğretmen üzerinde idare baskısı bulunduğunu, % 49,2'si yöneticinin öğretmen üzerinde idare baskısı bulunmadığını, % 28,6'sı kısmen yöneticinin öğretmen üzerinde idare baskısı bulunduğunu belirtmiştir. Öğretmenler, Yöneticiniz anasınıfına yeterli desteğe sağlıyor mu? Sorusuna %52,4'ü evet, % 14,3'ü hayır, % 33,3'ü kısmen cevabını vermiştir. Öğretmenlerin % 38,1'i idarenin veli memnun etme odaklı olduğunu, % 25,4'ü idarenin veli memnun etme odaklı olmadığını, % 36,5'i idarenin kısmen veli memnun etme odaklı olduğunu belirtmiştir.

Tablo 9. Yönetimsel Sorunlar

	f	%
Aidatlar düzenli ve tam ödeniyor mu?	15	EVET 25,4
	16	HAYIR 23,8
	31	KISMEN 50,8
Aileler aidat vermek istiyor mu?	15	EVET 23,8
	21	HAYIR 33,3
	26	KISMEN 42,9

Araştırmaya katılan öğretmenlerin % 25,4'ü aidatların düzenli ve tam ödendiğini % 23,8'i aidatların düzenli ve tam ödenmediğini, % 50,8'i kısmen aidatların düzenli ve tam ödendiğini belirtmiştir. Diğer yandan öğretmenlerin % 23,8'i ailelerin aidat vermek istediğini, % 33,3'ü ailelerin aidat vermek istemediğini, % 42,9'u kısmen ailelerin aidat vermek istediğini belirtmiştir.

SONUÇ

Yapılan çalışma, okul öncesi eğitim öğretmenlerinin kurumlarında yaşadıkları sorunları tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada uygulanan anket sonuçları analiz edildiğinde okul öncesi öğretmenlerin çoğunluğu sınıf büyüklüğünün çocuklarla oynanan drama, oyun vb. hareket içerikli faaliyetleri uygularken olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır. Sınıftaki çocuk sayısının fazla olması da çocukların hareketini kısıtlamaktadır. Bu düşünceyi destekleyen bir çalışma Kök vd.(2007) tarafından yapılmıştır. Yine Ural ve Ramazan'ın (2007) mevcut çalışmasındaki sonuçlar da yapılan bu çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Okul bahçesindeki oyuncak ve materyal eksikliği, köşelerdeki araç-gereç ve oyuncak yetersizliği öğrencinin derse motive olmasını ve öğretmenin sınıf içindeki disiplinini olumsuz etkiler (Öğülmüş&Özdemir,1995).Yapılan çalışmada tespit edilen sorunlardan biri de ebeveynlerin malzeme ve materyalleri karşılama konusunda ekonomik gelir

düzeylerinin yeterli olmadığı veya bu malzeme ve materyallerin alımında duyarlı davranmadıkları ortaya çıkmıştır.

Ankete katılan okul öncesi eğitim öğretmenlerinin büyük çoğunluğu anasınıfı ve ilkokulun aynı çatı altında olmasının doğru olmadığını, lavabo ve tuvalet boyutlarının anasınıfı çocuklarına göre olmadığını, ilkokul ve anasınıfı öğrencilerinin giriş-çıkış saatlerinin farklı olması gerektiğini belirtmiştir.Okul öncesi eğitim kurumunun hedeflerine göre kaliteli hizmet vermesi, çocukların olası tehlikelerden korunması ve oluşabilecek tehlikelerin önlenmesi için, girişin çocukların okula giriş-çıkışlarında karışıklıkları engelleyecek şekilde olması gerektiği kaynaklarda da vurgulanmaktadır (Ural & Ramazan,2007)

Ankete katılan öğretmenlerin yarısı ailelerin okul öncesi eğitimi desteklediğini, okulun bulunduğu çevrenin, okul öncesi eğitimi gerekli gördüğünü anket sonuçları göstermiştir. Bu düşünceleri destekleyen Aslanargun ve Tapan (2012)' nın çalışmasında da rastlanmaktadır. Aslanargun ve Tapan (2012) çalışmasında ebeveynlerin çocuklarının kaliteli bir eğitim alması ve ileri eğitim hayatında başarılı olması açısından erken çocukluk eğitiminin önemini vurgulamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumları ebeveynlerin çocuklarının güvenli bir ortam içerisinde arkadaşlarıyla zaman geçireceği, oynayarak öğreneceği ortam olarak görmenin yanında çocukların her türlü gelişimine katkı sağlayan önemli bir eğitim kurumudur (Çetinkaya, 2010).

Çalışmada öğretmenlerin yarısı ailelerin öğretmenlerden beklenti ve taleplerinin fazla olduğunu belirtmiştir. Yaş olarak küçük çocukların eğitiminde kurum ve öğretmen kadar aileler de sorumludur. Okul, öğretmen ve aile iletişim ve işbirliği içinde olması, çocukları öğrendiklerinin daha kalıcı olduğu ve bu sebeple ebeveynlerin okul öncesi eğitimi hakkında bilinçlendirilmesinin önemli olduğu çalışmalarda vurgulanmıştır(Cömert ve Güleç,2004;Kökvd. 2007; Çetinkaya, 2010).

Yapılan çalışmada tespit edilen sorunlardan bir tanesi de, öğretmenlerin büyük çoğunluğu okul öncesi eğitim kurumlarında yeteri kadar yardımcı personelin bulunmadığını, çok büyük çoğunluk ise okul öncesi eğitim kurumlarında yardımcı personelin olması gerektiğini belirtmiştir.

Çalışmada öğretmenlerin büyük çoğunluğu yöneticilerin anasınıfın yeterli desteği sağladığını, yarısı ise öğretmen üzerinde idare baskısının

olmadığını belirtmiştir. Bir kısım öğretmen ise idarenin veli memnun odaklı olduğunu belirtmiştir.

2020-2021 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılı ile Adana, Adıyaman, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bartın, Bursa, Çorum, Denizli, Edirne, Giresun, Hatay, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Malatya, Manisa, Muğla, Muş, Şanlıurfa, Ordu illerinde görev yapan, 62 okul öncesi öğretmenleri ile sınırlıdır. Gelecekte bu konu hakkında çalışma yürütecek araştırmacılara, daha geniş bir örneklem ile çalışmalarını önerilmektedir.

Anket çalışmasından elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda, okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenci sayısının sınıf büyüklüğü dikkate alınarak şubelerin oluşturulması, eğitim merkezlerinde ve bahçelerdeki materyallerin ve oyun araç-gereçlerinin, sınıf donatım malzemelerinin yeteri kadar temin edilmesi, lavabo ve wc' lerin çocukların boylarına göre olması, ilkokulla aynı çatı altında olan anasınıflarının giriş-çıkış saatlerinin birbirinde bağımsız şekilde olması, ekonomik yetersizlik sebebiyle malzeme almakta sıkıntı yaşayan velilere gerekli desteğin sağlanması, sınıflarda mutlaka yardımcı personelin bulunması gibi önerilerde bulunulabilir.

KAYNAKLAR

1. Ada, Ş., Küçükali, R., Akan, D. & Dal, M. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarında yönetim sorunları. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 12, 32-49.
2. Aslanargun, E. & Tapan, F. (2012). Okul öncesi eğitim ve çocuklar üzerindeki etkileri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 219,238.
3. Canbeldek, M. (2015). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalite ile Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Gelişim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi, Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Denizli.
4. Cerit, Y., Akçın, N., Yıldız, K. & Soysal, M. R. (2014). Yeni eğitim sisteminin (4+4+4) uygulanmasında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri (Bolu İl Örneği). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 59-82.
5. Cömert, D. & Güleç, H. (2004). Okul öncesi eğitim kurumlarında aile katılımının önemi: öğretmen-aile-çocuk ve kurum Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 6(1), 131-145.
6. Çetinkaya, B. (2010). Türkiye'de okul öncesi eğitim ve sorunlar (Bahçelievler İlçesi Örneği). Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetim Denetimi Bilim Dalı. İstanbul.
7. Düzgün, Ü. (2014). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Okul Öncesi Eğitim Programı ve 2012 Değişikliklerinin Uygulanmasına İlişkin Görüşleri (Kayseri İl Örneği), Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri
8. Feyman, N. (2006). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Kalitenin Çocukların Gelişim Alanları Üzerine Etkisinin İncelenmesi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
9. Karasar Niyazi (2000) "Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler" Nobel Yayınları Ankara 10. Baskı
10. Güçhan Özgül, S. (2011). Okul Öncesi Eğitim Ortamlarının Kalite Değişkenleri Açısından Değerlendirilmesi, Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir.
11. Güleç, H. & Cömert, D. (2019). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Aile Katılımının Önemi: Öğretmen Aile-Çocuk ve Kurum. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 133-145.
12. Günalp, A. (2007). Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray İl Örneği). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Okul Öncesi Öğretmenliği Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya.
13. Gürkan, T. (2004). Okul öncesi Eğitimin Tanımı, Kapsamı Ve Önemi, Okul öncesi Eğitimin İlke Ve Yöntemleri. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
14. Hensch, T. (2005). Critical period plasticity in local cortical circuits. *Nature Reviews Neuroscience*, 6, 877-888.
15. Kök, M., Küçüköğlü, A., Tuğluk, M. N. & Koçyiğit, S. (2007). Okul öncesi eğitiminin sorunlarına ilişkin öğretmen görüşleri (Erzurum İl Örneği). *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16, 160-171.
16. Kubanç, Y. (2014). Okul öncesi eğitim kurumlarının fiziki durumunun incelenmesi. *The Journal of International Social Research*, 7 (31), 675-688.
17. Malenka, R., ve Nicoll, R. (1999). Long-term potentiation: A decade of progress. *Science*, 285, 1870-1874.
18. Martin, S., Grimwood, P., & Morris, R. (2000). Synaptic plasticity and memory: An evaluation of the hypothesis. *Annual Review of Neuroscience*, 23, 649-711.
19. Milli Eğitim Bakanlığı, (2013). Okul Öncesi Eğitim Programı, Ankara.
20. Öğülmüş, S. ve Özdemir, S. (1995). Sınıf ve okul büyüklüğünün öğrenciler üzerindeki etkisi. *Eğitim Yönetimi*, 2, 261-271.
21. Özay Köse, E. (2014). Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine Yönelik Öğrenci Ve Öğretmen-Öğretim Elemanı Tutumları (Erzurum Örneği). *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 1-17.
22. Seçer, Z. Çeliköz, N. ve Kayılı, G. (2010). Okul öncesi öğretmenliği okul uygulamalarında yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 128-152.
23. Sürmen, Y. G. (2011). Türk Milli Eğitiminde Örgün Eğitimin Yeri ve Okul Öncesi Eğitim, Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
24. Taşdere, A. (2014). Sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(2), 1477-1497.
25. Ural, O ve Ramazan, O. (2007). Türkiye'de Okul Öncesi Eğitimin Dünü ve Bugünü. Ed: Prof. Dr. Servet Özdemir, Prof. Dr. Hasan Bacanlı, Murat Sözer. Türkiye'de Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Türk Eğitim Derneği, Ankara.
26. Yalçın, F. A. ve Yalçın, M. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerin Okul Öncesi Eğitimin Sorunlarıyla İlgili Görüşleri: Ağrı İl Örneği. *İlköğretim Online*, 17(1), 367-383
27. Zayimoğlu Öztürk, F., Kaya, N. ve Durmaz, E. "Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görev Sürecinde Yaşadıkları Eğitimsel Sorunlar ve Çözüm Önerileri", *Uluslararası Okul Öncesi Eğitimi Kongresi*, 68-94, 2014.
28. Zembat, R. (2005). Okul öncesi eğitimde nitelik. güncel konular. *Morpa Kültür Yayınları*, İstanbul, S.27.